

JARDUEREN TXOSTENA

2023



Mugarik Gabe Nafarroako koordinazio batzordea

2023ko jardueren txostena

Mugarik Gabe Nafarroa

1987. urtean sortutako Hegoaldearekiko lankidetzako GKE

Gure lana:

Hezkuntza,
sentsibilizazioa eta
garapenerako
lankidetzak.

Gure jarduna:

plataformekin eta sareekin elkarlanean aritzen gara bizi-eredu desberdinak eraikitzeko. Giza eskubideak, emakumeen ahalduntzea eta garapen iraunkorra sustatzen dituzten lankidetzak-proiektuak babesten ditugu. Sentsibilizazioa eta hezkuntza bultzatzen ditugu, gizartearen ahalik eta gaitasun eraldatzaile handienaren alde egiteko.

Gure metodoa:

sistema ekonomikoa
salatzea, munduko
miseriaren eta
desberdintasunaren
sorburua baita.

HITZAURREA

Krisi garaiak, itxaropen garaiak.

2023an munduan gertatutakoari behatzen badiogu, ikusiko dugu pertsona eta komunitate zaurgarrien egoera ez dela hobetzen, okertzen dela baizik, pobrezia-tasa handituz.

Gatazka berriak sortzen dira eta beste batzuk aldiz, luzatzen dira. Horietako asko ikusezinak dira, gure mugetan lehertzen diren arte edo gure kontzientzian sakonki eragin arte. Gazako biztanleria palestinarraren sarraskia, horren adibide ona da eta, batez ere, nazioarteko erakundeek pertsonen bizitza eta duintasuna errespetatzeko itunak eta akordioak baliarazteko duten ezintasunaren aurrean.

Hori guztia krisi ekonomiko globalaren testuinguruan kokatzen da, eta horrek elikagaien eta erregaien prezioen igoera bizkorra eragiten du, Hegoalde Globaleko sektore baztertuenei modu bizian eraginez, desberdintasuna areagotuz, aberatsenak gehiago aberastuz eta osasun, hezkuntza eta bestelako gizarte zerbitzu publikoen gaineko presioa areagotuz.

Garapen bidegabe eta ez-jasangarriaren eredu horrekin batera, kontrolik gabeko krisi klimatiko bat dugu. Krisi hau larriagotzen dute: uholdeek, lehorteak, bero-boladek eta suteek, heriotzek, etxebizitza eta biziraupen-bitartekoak galtzea, eta elikagaien segurtasun-gabezia gero eta handiagoa.

Horrek guztiak areagotu egiten du pertsona-talde handiek pobreziatik, gerratik edo fenomeno klimatologikoek suntsitutako eremuetatik ihes egitea, haientzat eta haien familientzat bizitzeko leku hobe baten bila, migrazio-krisi iraunkorra sortuz.

Emakumeek eta LGBTI pertsonak jasaten jarraitzen duten indarkeria- eta desberdintasun-egoerak, genero-arrazoiengatik eta diskriminazioagatik dira.

Horren guztiaren aurrean, mundu osoan ez dago erantzunik, baina bai boteretsuen interesak defendatzen dituzten agintariak. Hauek, alde batetik, erregai fosilen berotze globala, ekoizpena eta erabilera eteteko beharrezko neurriak hartzeko akordioak lortzeari uko egiten diote. Beste aldetik, politika murriztaileen bidez, kasu askotan arrazistak eta xenofoboak, asilorako eta harrerarako oztopoak sortzen dituztenak, eta nazioarteko zuzenbidearen aurkakoak, pertsona ahulenen bizitza arriskuan jartzen dute.

Aitzitik, eskubide politikoen eta askatasun zibilen narriadura orokorra gertatzen ari da maila globalean, politika ukatzaileen eta xenofoboen gorakadarekin, gizarte-babeseko sistema publikoen narriadurarekin, eta gobernu autoritarioen lankidetzaz gero eta handiagoarekin; errepresio modu berriak hedatzeko, presio demokratikoa baztertze eta giza eskubideen aurkako erasoak bizkortzeko.

Baina itxaropen-garaia ere bada; izan ere, indarkeria eta desberdintasun izugarri horren aurrean, mugimendu sozial antolatuek sortzen ari dira, krisi global horren aurrean alternatiba globalak eta zeharkakoak planteatzen dituztenak: elikadura-subiranotasuna, ekofeminismoa, lurrraren defentsa, garapen iraunkorra, giza eskubideak eta abar, ekintzak eta diskurtsoak integratuz.

Feminismoak antolaketa- eta erresistentzia-modu bat eskaintzen du, eta horrek agerian uzten du parte-hartze sozial eta politikoak merezi duela. «Borroka balio du» leloak hainbat latitude zeharkatzen dituen eta eraldaketarako kontsigna bihur daitekeen itxaropen baten berri ematen du.

Mugarik Gabe Nafarroan, itxaropen horretan sinesten dugu eta, horregatik, Hegoaldearen ahotsa indartzen jarraitzen dugu. Pertsonen eta herrien bizitza hobetu nahi duten kolektiboetan antolatutako pertsona guztien ahotsa, sentsibilizazio proiektuen bidez eta Hegoaldeko erakunde aliatuen lana babestuz konprometitutako herritarren alde lan egiten dugu, herritar kritikoen laguntzarekin aldaketa sozial lokalak eta globalak sustatzeko.

Mugarik Gabe Nafarroa.

MUGARIK GABE NAFARROA

WEB-ORRIALDEA

www.mugarikgabenafarroa.org

POSTA ELEKTRONIKOA

Info@mugarikgabenafarroa.org

TELEFONOAK

948 107 337 / 633 506 055

TELEGRAM

t.me/mugarikgabenafarroa



PROIEKTUAK:

AIGMIM (Guatemala)

AMIVR (Guatemala)

METOCA (Guatemala)

CAM (Mexico)

PBI-Colombia

*CPDH Madeleine Lagadec
(El Salvador)*

SENTSIBILIZAZIOA:

*Elikadura Burujabetza
Giza Eskubideen Defentsa*

HEZKUNTZA EZ FORMALA:

*Tejiendo Solidaridad -
Auzotik Mundura*

SAREAK:

*Zabaldi, REAS, Nafarroako
GGKE-en*

Koordinakundea...

LANKIDETZA PROIEKTUAK



"Mi cuerpo, mi escena" Jaialdia, Metoca

"Emakumeek, borrokatzen dutenean, mundua aldatzen dute. Beste emakume batzuengatik borrokatzen dutenean, erabat eraldatzen dute."

Cristina Rivera Garza (Mexiko)

GUATEMALA PROIEKTUA



AIGMIMen batzarra

**Quetzaltenangoko mam emakumeen sistema sozioekonomikoak zainduz,
autonomia ekonomikoan, elikadura-burujabetzan eta ahalduntzean
oinarritutako landa-garapenetik abiatuta, genero-ikuspegia kontuan
hartuta, parte-hartze eta eragin politikorako zein sozialerako**

Asociación Integral Guatemalteca de Mujeres Indígenas Mam (AIGMIM)

Nafarroako Gobernuak 2020ko deialdian finantzatutako programaren hirugarren urtean, AIGMIMek erakunde lider gisa jarraitu du Mam eskualdean, emakumeei beren eskubide ekonomiko, politiko, sozial eta kulturaleri buruzko defentsa eta prestakuntza ematen laguntzeko. Urtean zehar, 34 sustatzailerekin prestakuntza-prozesu bat egin da, zeinek lidergo-trebetasunak garatu dituzten eta beren komunitateetan bideratzaile gisa jardun duten. Erakundeak urteko batzarra egin du proiektuaren aurrerapenari buruzko kontuak emateko, eta 2024-2034 aldirako Plan Estrategiko eguneratu bat aurkeztu du.

AIGMIMeko ordezkariak emakumearen eta kooperatibismoaren sustapenarekin zerikusia duten nazioko eta nazioarteko ekitaldietan parte hartu dute. Nekazaritza eta abeltzaintzaren esparruan, makro tunelak ezarri dira eta ekintzailetzarako

laguntza teknikoa eman da, baita emakume onuradunen arteko esperientzia-trukeak ere. 2024-2028ra arteko plan estrategikoa ere eguneratu da, kanpoko aholkularitza-talde baten laguntzarekin.

32 emakumeri bideratuta, erakundeak Prestakuntza Politikorako Eskola burutu du Mam eskualdeko udalerrietan. Emakume horiek Maya PNUD Programak eta Guatemalako San Carlos Unibertsitateak bermatutako diplomatu bat lortu zuten. Gainera, batzar bat antolatu da gobernuko ordezkariekin, emakumeei, haurtzaroari eta nerabezaroari laguntzeko ekintza-proposamenak aurkezteko, bereziki sexu-indarkeriaren aurkako borrokan, COVID-19aren pandemian.

Emakumearen aurkako indarkeria desagerrarazteko topaketak eta ekintzak egin dira, bai eta ahalduntzeari, nortasunari eta autoestimuari buruzko prestakuntza-tailerrak

ere, emakume eta ikasle gazteentzat. IXQ`ANIL gazte-taldeak bere adierazpen artistikoa sendotu du, eta parte hartu duten gazteen familiekin maskulinitate berriei buruzko sentsibilizazio-prozesua gauzatu da. Laburbilduz, AIGMIMek lan garrantzitsua egiten jarraitu du emakumeen eskubideak sustatzen eta komunitatea indartzen Mam eskualdean.

FINANTZAKETA	EUROAK
Nafarroako Gobernua	200.000€

GUATEMALA PROIEKTUA

Ur edangarriaren egitura ezartzen El Tesoron



Ura El Tesoro Nueva Esperanza

Asociación de Mujeres Indígenas Voz de la Resistencia (AMIVR)

AMIVRek lan egiten duen komunitateek argi zuten, Itxaropen Berriko Altxorrean ("El Tesoro de Nueva Esperanza") eta beste 7 komunitateetan ura nahi zutela, eta lortzen ari dira. "Ura Itxaropen Berriko Altxorrean" proiektuak handitu egin du edateko ura eskura duten familia indigenen, emakumeen eta Maya Ixil eta K'iche' haurren ehunekoa, komunitateak bultzatutako azpiegitura indartsu baten sorrerarekin.

Aurten, materialak martxan jarri eta garraiatu ondoren, azpiegituraren instalazioa osatzeko aurreikusita dauden lau faseko bigarren fasea egin da, eta edateko uraren sistema kudeatzeko, maneiatzeko eta mantentzeko prozesuan trebatu dira gizonak eta emakumeak. Genero-ikuspegitik lan egin da, Guatemalako hegaldetako landa-eskualde horietan

emakumeen parte-hartzea handitzen eta indartzen saiatu delako, emakumeen baldintzak oso gogorrak baitira.

Izan ere, emakumeen prestakuntza-lan horrek botere-harremanak uxatu ditu, partaidetzaren arloan emakumeentzako desberdintasunak ikusarazi baititu, eta proiektuak aintzat hartu duen modurik onenean konpontzen jakin du.

2023an Guatemalan egin ziren hauteskundeei begira, azpiegitura nola eraman eta gauzatu prestatzeko edo helburu alderdikoirik ez duten pertsonen boto-zentzuaren kontzientziazioa bezalako gaien inguruan parte hartzeko tailerren metodologiarekin gauzatu da trebakuntza. Beste tailer batzuetan ikusi dituzte Guatemalako legeak, zer den parte-hartzea eta zer zailtasun eta aukera dituen, edo garrantzia eman zaion komunitateak

ordezkatzten dituztenek erantzukizunak beren gain hartzeari eta lan politikoari, bai eta emakumeen antolaketari eta lidergoari ere. Tailer horiek gogoetak eta gaiak jatorrizko herri horien erritual eta sinesmenekin lotzen zituzten, beren ezagutzetatik abiatuta lan hori sortu, mantendu eta bere egiteko.

FINANTZAKETA	EUROAK
Nafarroako Gobernua	35.000€

GUATEMALA PROIEKTUA



'Performance'a "Mi cuerpo, Mi escena" Jaialdian

Eszenatokitik bizitzara: Guatemalako landa eremuko desgaitasuna duten emakumeek Legegintza Antzerkiaren bidez lan duina lortzearen alde egiten dute

Asociación Atz'anem K'oj – METOCA Proiektua

Atz'anem K'oj Pailazoen erakundeak, Metoca proiektuaren bitartez, bere komunitateen eskubideak defendatzeko eta gauzatzeko konpromisoa duten protagonisten antolaketa soziala eta prestakuntza politikoa sustatzen ditu. Herri-heziketa eta Zapalduen Antzerkiaren bidez lan egiten dute emakumeen taldeak eta beste talde zaurgarritu batzuk ahalduntzeko. 2019az geroztik, Koloretan Amesteko Gaitasuna duten Emakumeen Kolektibarekin lan egiten du, Sololá eskualdean. Guatemalan desgaitasuna duten emakumeen lehen kolektiboa da, landa-eremukoaz gain, gehiengo indigenarekin.

Proiektuak planifikatutakoaren arabera egin du aurrera, jarduerak betez eta emaitza onak lortuz. Lantegi intentsibo bat egin zen Zapalduen Antzerkia erabiliz, desgaitasuna duten emakumeek aurre egin behar dieten indarkeriari buruzko ikerketan sakontzeko, ikuspegi intersektzionalean eta arrazakerian

oinarrituz. Aktoreen parte-hartzea eta aniztasuna indartu ziren, baita bere autonomia ere.

Era berean, Legegintza Antzerkiaren metodologian sakondu zen eta hura ezartzeko proposamenak prozesatu ziren. Eskubideetan trebatzeko eta mugimenduan adituak direnekin lankidetzan aritzeko tailerrak egin ziren, obra estetikoki indartzeko. Teatro Foro Legegilearen 11 aurkezpen egin ziren, parte-hartze esanguratsuekin, eta eztabaida sakonak sortu ziren desgaitasuna duten emakumeen eskubideei buruz. Birak funtsezkoak izan ziren aktoreak profesionalizatzeko eta eztabaidetan parte hartzeko.

Gainera, tartean zeuden emakume desgaituentzako ordainketa duinak ezarri ziren, haien autonomiarantz mugarri bat ezarriz. Taldearen barruan rolak txandakatu ziren, gaitasunak indartzeko eta dinamikak aberasteko. Osasun-estrategia bat garatu zen antzerki-prozesuarekin batera, identifikatutako beharrei heltzeko.

Komunikazio-ardura duen pertsonari esker, proiektuaren komunikazioa eraginkorragoa eta ikusgarriagoa bihurtzen ari da.

Oro har, oso pozik daude emaitzekin, eta desgaitasuna duten emakumeen bizitzan ezarritako estrategien eragin positiboan sinesten dute, eta ekintza horiek jarraitzearen alde egiten dute, erabateko bizitza lortzeko aldaketa esanguratsuak lortzeko.

FINANTZAKETA	EUROAK
Nafarroako Gobernua	110.000€

MEXIKO PROIEKTUA

“El Buen Vivir” Diplomatuako saioa

Ipar-Oihaneko eta Txiapasko Gainetako emakume, gizon eta familiekiko eskubideak, gobernagarritasuna, osasun duina eta autonomia sustatzea eta eskatzea, Lekil Kuxlejal (Bizi Ona) eraikitzeko

*Colectivo Feminista Casa de Apoyo a la Mujer Ixim Antsetec, (CAM)
eta Hogar Comunitario Yach'il Antsetec*

2020tik proiektu bat egiten da, bai Txiapasen, bai Nafarroan. Txiapasen, CAM eta Etxe Komunitarioak 25 urte baino gehiagoko ibilbidea dute hainbat emakume-talderi laguntzen. Nafarroan, SAREAN elkartearekin batera, genero, arraza, baldintza sozioekonomiko eta etnikoekin zerikusia duten desberdintasun sozialei buruzko sentsibilizazioa bultzatzen da ipuin kontalarien eta antzerkiaren bidez, eta indarkeria mota desberdinei buruz kontzientziatzen da, Maya kultura ezagutzeaz eta Etxe Komunitarioko emakumeek egindako artisau-materialak erakustez gain. Lanaldian, CAMeko eta Etxe Komunitarioko taldearen antolaketa eta gaitasun teknikoa indartu dira,

eta Txiapasko emakume zein komunitate indigenen ikuspegitik prestakuntza-programak gauzatu dira. Osasun kolektiboko prozesuak, emakumeen ahalduntze politikoa eta elikadura burujabetzarako ekintzak abiarazi ditu.

Bi erakundeek lankidetzan estuan lan egin dute tokiko buruzagiekin, erakundeekin eta unibertsitateekin, dauden talde-prozesuak indartzeko.

Teknika agroekologikoetan eta emakumeekin egindako tailerretan trebakuntzak egin dira, eta gogo bizia eta emaitza positiboak ikusi dira. Eskoletan indarkeria prebenitzeko eta haurdunaldi goiztiarrak prebenitzeko programak bultzatu dira, bai eta komunitatean sentsibilizatzeko ekintzak ere.

Gainera, osasun pertsonalerako eta kolektiborako arreta integraleko zerbitzuak eskaini dira, emaginei laguntza psikoemotionala ematea barne.

Emakumeek eta emakume gazteek osasun- eta produkzio-proiektuetan parte hartzea sustatu da, bai eta beren komunitateetan dituzten eskubideak eta gobernantza ezagutzea ere. Itun estrategikoek gizartean duten eragina eta egindako ekintzen ikusgarritasuna hobetu dute.

FINANTZAKETA	EUROAK
Nafarroako Gobernua	110.000€

KOLONBIA PROIEKTUA



‘Escuelas de Memoria’ Elkarretaratze nazionala

Kolonbiako gizarte-liderrak, giza eskubideen eta bakearen defendatzaileak babesteko eta defendatzeko laguntza integrala

PBI-Colombia

Proiektu honek Kolonbian giza eskubideen defendatzaileak diren pertsonen, erakundeen eta komunitateen lan-eremua babestea eta zabaltzea du helburu. Izan ere, pertsona, erakunde eta komunitate horiek etengabeko mehatxuak jasaten dituzte Kolonbian giza eskubideen, justizia sozialaren eta bakearen defentsaren alde burutzen dituzten indarkeriarik gabeko jarduerengatik. Horretarako, PBI Kolonbiak 4 lan-ardatz osagarritan oinarritutako babes-eredu integral bat ezarri du:

laguntza fisikoa eta nazioarteko behaketa; agintari eta laguntza-sareekiko harremana, nazio zein nazioarteko mailan; EDK-en (Elkarteak, Defendatzaileak eta Komunitateak) egoera ikustarazten duen komunikazio-materialaren ekoizpena eta hedapena; eta gizarte-egituraren berreraikuntza, gizarte zibil antolatuaen elkarguneak eta eraikuntza kolektiborako espazioak sustatuz eta erraztuz.

Aipatzekoa da PBI Kolonbiak ikuspegi diferentzial eta intersektzionaletik lan egiten duela, emakume defendatzaileei eta nekazarien, indigenen eta afrokolonbiarren komunitateei arreta berezia eskainiz.

FINANTZAKETA	EUROAK
Nafarroako Gobernua	200.000 €

EL SALVADOR **PROIEKTUA**



Gazteen, emakumeen eta komunitateetako liderren erresilientzia gaitasunak sustatzen, lege- eta antolakuntza-ezagutzen bidez; eta gatazka armatuaren biktimen duintzea

CPDH Madeleine Lagadec

Madeleine Lagadec Giza Eskubideen Sustapen Zentroak, gerraren ondorengoko egoeraren aurrean, bakearen eta duintasunaren kultura sustatzen du El Salvadorren. Gerra horrek ondorio eta orbain handiak utzi zituen giza, gizarte, komunitate, bizipen, ekonomia eta lurralde mailan.

Biktimei laguntzeko lanean, 18 erkidegotako 270 pertsona gaitu ditu eskola juridikoetan, eta antolaketa indartu du 323 pertsoneri zuzendutako tailerren bidez.

Gatazkaren biktimak duintzeko lan egin da, 1.500 pertsonak baino gehiagok parte hartu zuten oroimenezko ekitaldien bidez, gatazka armatuan hil zituzten pertsonak ohoratzeko.

Egungo gobernuak ez du onartzen basakeria ekintza horiek gertatu zirenik, eta, beraz, sarraskitutako pertsona guztien eta haien senideen memoriarekin lan egitea ezinbestekoa da haien duintasuna mantentzeko eta giza eskubideak defendatzeko.

Horregatik, era berean, giza eskubideei buruzko kontzientzia komunitarioko saioak egin dira komunitate-batzarretan, doluak ixtea eta komunitateak ahalduntzea errazten dutenak, haien garapenaren eta tokiko gobernuetan duten eraginaren protagonista izateko.

Zentroak zuzeneko eta zeharkako biktimei laguntzen die, laguntza psikologikoa eskainiz eta antolaketa eta eragin politiko eta juridikoa antolatuz. Hainbat komunitatetako biktimen batzordeen bidez hasten da proiektua, eta, bereziki, gatazkan zehar sexu-erasoak eta bortxaketak jasan dituzten eta ahaztuak izan diren emakumeekin.

FINANTZAKETA	EUROAK
Nafarroako Gobernua	35.000 €

SENTSIBILIZAZIOA



“Defendatzen jarrai dezaten” argitalpenaren azala

*"Ezin dugu onartu, indarkeria dela eta,
gizakiak garela eta eskubideak ditugula
ahaztea."*

Jineth Bedoya (Kolonbia)

Guatemalari buruzko sentsibilizazioa

Abenduan gurekin izan zen Saqb'ech Pérez López, Maya Mam herriko hezitzaile eta komunikatzaile komunitarioa. Bere egonaldian, bi jarduera egin genituen Tejiendo Solidaridad-Auzotik Mundura Eskolan parte hartzen duten elkarrekin, non Saqb'echek, Guatemalan gazteriak aurrez aurre dituen erronkei, bere ametsi eta eraikitzen ari den alternatibei buruz hitz egin zigan; eta hemengo elkarrekin bere lanaren berri eman zioten.

Gainera, gizarte-erakundeei eta lankidetzaren arloko erakundeei zuzenduriko topaketa bat antolatu genuen, urte hauetan guztietan zehar Abya Yalako jatorrizko herriek egindako proposamen politikoez eta haien erresistentzietaz hitz egiteko.

Saqb'ech-ek IPES eta Rinaldi Fundazioarekin batera antolatutako "Voces defensoras y Miradas combativas" jardunaldietan ere

parte hartu zuen, Guatemalako bizitzaren eta lurraldearen defentsari buruz hitz eginez; eta bi elkarrizketa egin zituen Eguzki eta Euskalerrria Irratian.

Egonaldiaren amaieran, Maya Mam Kontseiluaren izenean, Lolita Chávez defendatzaile maya k'iche'-a bisitatu genuen, gaur egun Basoa Defendatzaileen

Etxean (Artea, Bizkaia) errefuxiatuta dagoena. Bisitak Mam Kontseiluaren maitasuna eta indarra K'iche' Herrien Kontseiluko kideari helarazteko aukera eman zuen, baita Mugarik, CPK eta Basoaren arteko harremanak estutzeko eta etxean errefuxiatuta dauden beste defendatzaile batzuekin partekatze aukera ere.



Tejiendo Solidaridad Eskolako Elkarteta Loraldearen Baratzan

Kolonbiari buruzko sentsibilizazioa

PBI Nafarroa, Colombia Aurrera, Congreso de los Pueblos eta Amnistía Internacionalekin batera, aurtan ere lanean jarraitzen dugu Kolonbiako herriak Giza Eskubideen bermearen alde dituen borrokak eta beren testuingurua Nafarroan ezagutarazteko.

Ekainean, Txantreako liburutegian gurekin izan genuen Óscar Ramírez Puerta, Kolonbiako Preso Politikoezikiko Elkartasun Batzordeko zuzendaria. Ramírezek herrialdearen egungo bilakaera politiko eta sozialaz hitz egin zuen, gizarte-mugimenduek duten zeregina azpimarratuz.

Azaroan, Elikadura Burujabetzan Trebatzeko Mintegian parte hartzeko, Sara Perdomo Valenciak bisitatu gintuen.

Sara, Cauca eskualdean dagoen Lame babesleku indigenatik dator, eta gaur egun Bartzelonan erbesteratuta dago. Bere egonaldian zehar, Sarak Nasa Herriak bere

lurraldearen defentsan egiten duen erresistentziari buruz hitz egin zigun, baita hezkuntzaren, antolakuntzaren eta pentsamendu kolektiboaren garrantziaz ere.



Hitzaldia Óscar Ramírezekin Txantrean

*“Kolonbian borrokatzen eta bizitza arriskatzen gaudenontzat,
garrantzitsua da mota honetako sareak sortzea, hauek baitira
han gertatzen ari den errealitatea erakusten laguntzen
digutenak eta lurraldean arriskuan gaudenak gotortu eta
babesten saiatzen direnak”*

*Leidy Vanessa Gil Grisales,
Bi Ibaien Eskualdeko buruzagia eta bozeramailea*

Mexikori buruzko sentsibilizazioa

CAM eta Etxe Komunitarioaren proiektuaren barruan, sentsibilizazio-jarduerak egin ditugu Sarean Mujeres en Red erakundearekin, maien kultura Nafarroako gizarteari hurbiltzeko eta Txiapasen desberdintasunak eta indarkeriak sortzen dituzten baldintza sozioekonomikoen aurrean sentsibilizatzeko.

Izaskun Mujikak kontatutako "Zeiba azpiko istorioak" liburuak ipuinek, zeiba handi eta handientsuaren azpian jartzera eta Txiapaseko herri indigenen istorioak entzutera gonbidatzen gaituzte. Saioak haur, gazte edo helduentzat egokitu dira, eta ikastetxeetan, emakumeen edota gazteen zentroetan egin dira, bai euskaraz eta bai gaztelaniaz ere, Iruñean, Berriozarren, Tafallan zein Zangozan.



"Zeiba azpiko istorioak" ipuin-kontalaria

PARTE HARTZEA



Trebatzeko Mintegiaren landa-bisita Nafarroako Erdialdera

Mugitu justizia sozialaren alde

Mundubat eta IPESekin batera egindako proiektu honen bidez, herritarren parte-hartzea eta ekintzailatza bultzatu nahi izan dugu, elikadura burujabetza sustatzeko eta giza eskubideen defendatzaileek justizia sozialaren aldeko borrokan duten zeregina agerian uzteko. Horretarako, lan kolektiborako 2 gune eratu dira eta, ondoren, espazio horiekin intzidentzia- edo sentsibilizazio-ekintzak egin dira.

Lehenengo gunea, ARREA eta Etxalderen koordinazioarekin, "Elikadura Burujabetzan eta Lurraldearen Defentsan Trebatzeko Mintegia" izan zen, eta ia egindako Elikadura Burujabetzaren aldeko Manifestua lantzeko 5 lan-saio egin

ziren. Nafarroako Erdialdea bisitatu zen, eta elikadura burujabetzaren aldeko mobilizazioa bultzatu zen, ekoizle txikiak laguntzeko.

Bigarren gunea "Lurraren aldeko irakurketen dastaketa" Irakurketa Taldea izan zen. Bertan emakumeek idatzitako 3 liburu landu ziren eta prozesua "Iruñea Gose" ekintzarekin itxi zen, hiriaren elikaduraren faseei buruzko ibilaldi tematiko eta kritikoa hain zuzen ere, Carolyn Steel-en "Ciudades hambrientas" liburuan oinarrituta.

Aurreikusitako hirugarren gunea "Hazi-taldea" zen, bolondresen parte-hartzea sustatzeko, baina hirugarren ekintza hau datorren urtean garatzen eta indartzen jarraituko da.

FINANTZAKETA	EUROAK
Nafarroako Gobernua	35.000 €
Iruñeko Udala	5.998 €

Trebatzeko Mintegiaren Urari buruzko saioa Emauseko Trapuketarietan



“Tierra de Mujeres” liburuaren saioa IPESen

DEFENDATZAILEAK



Giza Eskubideei buruzko saioa Iturrama Institutuan

Defendatzaileak / Mujeres en Lucha

Aurten "Defendatzen jarrai dezaten. Espainiako Estatuan giza eskubideen defendatzaileei egindako aldi baterako harrerari buruzko azterketa" dokumentua argitaratu da, bere lurraldetik atera behar duten defendatzaileen testigantzak eta harrera-neurriak biltzen dituena. Dokumentua apirilean aurkeztu zen Zabaldin, Leidy Vanessa Gil Grisales, Kolonbiako Los Dos Ríos eskualdeko defendatzailea, Europan zehar egiten ari zen bira probestuz, Herrien Kongresuarekin batera jarduera bat antolatu genuen, eskualdean giza eskubideen defentsari eta bakearen eraikuntzari buruz hitz egiteko.

Gainera, boluntarioak hartzeko eta prestatzeko prozesu bati ekin genion, Mugariken oinarri soziala zabaltzeko eta modu kolektiboan lan egiten jarraitzeko helburuarekin.

Hurbildu diren pertsonak –guztiak emakume gazteak– Iturramako Institutuko Bigarren Hezkuntzako ikasleekin Bety Cariñori buruzko mahai-jolasaren bidez giza eskubideen defentsa lantzeko saioak prestatu eta dinamizatu zituzten. Ekofeminismoaren gaia ere landu dugu haiekin, IPESek antolatutako Feminismoen Eskolako "Ekofeminismoa. Mugimendu feminista eta ekologista" saioa emateko. Amaitzeko, bi bolondresak Ekuadorrera bidaiatu behar zutela aprobetxatuz, Latinoamerikako herrialde batzuetako

testuinguru soziopolitikoei buruzko prestakuntza-saio bat egin genuen, eta Blanca Chamorro aktibista ekuadortarra izan genuen bertan gurekin.

Aurten ere, "Defendatzaileak, Eraldatzen duten Emakumeak" erakusketa Iturrama Institutuan eta NUPeko Osasun Zientzien Fakultatean egon da, eta bertan bisita gidatu bat egin dugu ere erakusketarekin batera.

Amaitzeko, Abya Yalan lankidetzan ditugun erakundeek egiten duten lana zabaltzen laguntzeko, AIGMIMI buruzko sarrera bat eta PBIri buruzko beste bat argitaratu eta zabaltu genituen gure webgunean.

FINANTZAKETA	EUROAK
Iruñeko Udala	7.600€

HEZKUNTZA EZ FORMALA



"Nagaira" performancea Iruñeko Arrazakeriaren aurkako manifestazioan

Tejiendo Solidaridad – Auzotik Mundura

2023an, SOS Arrazakeria, REAS Nafarroa eta SODEPAZ elkarteekin batera, Formakuntza Eskolaren II. edizioa egin genuen, Iruñean Hezkuntza Ez-formalaren arloan jarduerak egiten dituzten elkarteetara zuzenduta. Ikasturte honetan 5 talde eratu ziren 7 elkarterekin. Talde bakoitzak gai bat aukeratu zuen bere burua prestatzeko, gero beraiek sortu eta gauzatu duten ekintza bat aurrera eramateko, gizartea sensibilizatzeko, gaia bere elkartean barneratzeko eta, azken buruan, hirian aldaketak egiteko. Elkarte guztien artean bi topaketa egin ditugu ere: lehena, 'Escape Room' bat, ikasturteari hasiera emateko eta, bigarrena, amaieran ikasitakoa ebaluatzeko, Trivialaren egokitzen baten bidez.

Parte hartu duten taldeetako bat SEI izan da. 14 eta 20 urte bitarteko gazteek, feminismoaren gaia aukeratu zuten, eta munduko feminismo korrante desberdinetan sakondu zuten. Gainera, ekintza bat prestatu zuten SEleko txikienei sensibilizatzeko eta M8-ko manifestaziora elkarrekin joateko antolatu ziren.

Beste talde bat CEAR eta Rumiñahui elkarteetako erabiltzaile, bolondres eta langileekin sortu zen. Hauek, feminismoa eta antiarrazakeriaren gaia hautatu zuten. Hortik aurrera, taldeak antzezlan bat sortu eta gauzatu zuen Arrazakeriaren aurkako Eguneko manifestazioan. Bertan, egiturazko arrazakeriaren ondorioz Nafarroan errefuxiatuek eta migratuek jasaten dituzten diskriminazioak ikusarazi zituzten.

Nafarroako Eskauten Federazioa osatzen duten 5 taldeetako begiraleek ere parte hartu dute, eta arrazakeriaren aurkako prestakuntza eta lana egin dute beren neska-mutil taldeekin. Hainbat espaziotan, hausnartzera gonbidatzen duten haiek sortutako esaldiak banatu zituzten, egungo logika kolonialaren oinarri den arrazakeriarekin amaitzeko.

Gai berarekin, Hazialdea elkarteetako taldea sortu zen, euren txikiekien autoerretiratuak egin zituztenak azal eta ezaugarrien aniztasuna aitortu eta aldarrikatzeko modu gisa, eta pertsona guztientzako eskubide guztiak eskatuz manifestazioan parte hartu zuten.

Azkenik, beste talde bat osatu zen Hazialdea, Loraldea baratze komunitarioa eta ReforestAcción taldeetako kideekin. Talde hori elikadura burujabetzan trebatu zen, eta auzoan Kontsumo Talde bat sortu zuten.

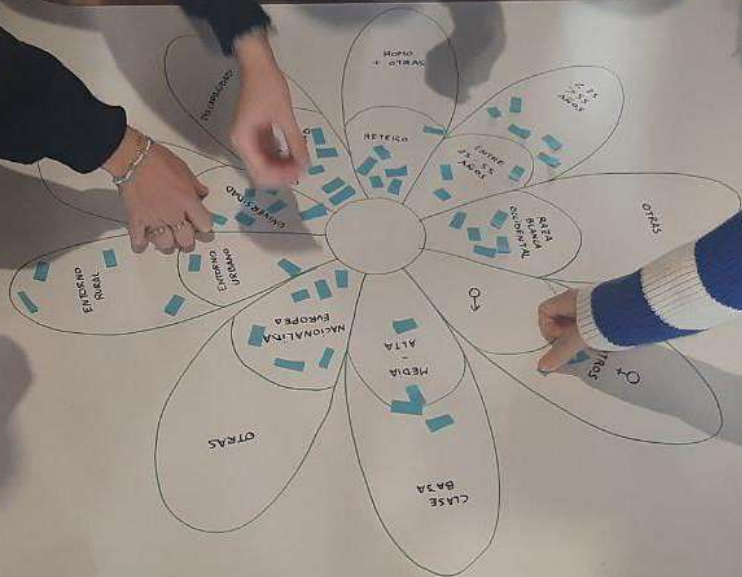
Gainera, Hezkuntza Ez Formalaren arloan, Hezkuntza Eraldatzailea lantzeko hainbat dinamika biltzen dituen Gida Didaktiko bat sortu dugu.

FINANTZAKETA	EUROAK
Iruñeko Udala	20.000€



Eskolaren hasierako topaketa Plazaran

BESTE EKINTZA BATZUK



NUPeko Garapenerako eta nazioarteko lankidetzako programan egindako saioa

Zinema, Mundua eta Giza Eskubideen 18. Erakustaldia

Duela 18 urtetik egiten ari garen bezala, azaroaren 6tik 10era Zinema, mundua eta giza eskubideen erakusketa egin zen IPES, Golem Zinemak, Rinaldi Fundazioa eta Mugarik Gabe Nafarroa erakundeek sustatuta, Nafarroako Gobernuaren eta Iruñeko Udalaren finantzazioarekin. Zinema, aisialdirako ez ezik, izaera eraldatzaile sendoa duen tresnatzat hartzen dugu, eta eskura izango ez genituzkeen beste istorio eta bizipen batzuetara hurbiltzeko gaitasuna du.

Horrela, lagin horren bidez, giza eskubideen urraketa salatu zen, hemen eta munduko gainerako lekuetan desberdintasunak, gatazkak eta zigorgabetasuna

ikusaraziz; giza eskubideak ez betetzearen aurrean, herritarrek sentsibilizatuz, egoera eraldatzen jarraitzeko eta gizarte hobea lortzeko bidean aurrera egiteko, eta gobernuei giza eskubideak sustatzea eta babestea exijitzeko gai izango den gizarte lortzeko.

Arratsaldean proiektatutako filmez gain, goizetan hezkuntza saioak antolatu ziren irakaskuntza ertaineko ikasleekin.



Garapenerako eta nazioarteko lankidetzako programa

Beste urte batzuetan bezala, NUPen Nazioarteko Garapen eta Lankidetzako Programaren "Talde Zaurgarriak eta Garapen Jasangarria" saioa eman dugu, martxoan eta urrian. Ikastaroa Prestakuntza Solidarioa programan parte hartzen duten ikasleei zuzenduta dago, Hegoaldeko herrialde batean praktikak edo garapenerako lankidetzaren arloko gradu-amaierako lana egingo dutenei, bai eta arlo horretan beren kontura trebatu nahi duten ikasleei ere.

Ikastaroaren helburua garapenerako esku-hartzeetan aktiboki parte hartzeko tresnak eskaintzea da, ikuspegi kritiko eta konprometitu batetik.

Saioan arlo hauetako moduluak ematen dira: lankidetzak, ekonomia sozial eta solidarioa, hezkuntza inklusiboa, udal kudeaketa parte-hartzailea eta kontsumo arduratsua.

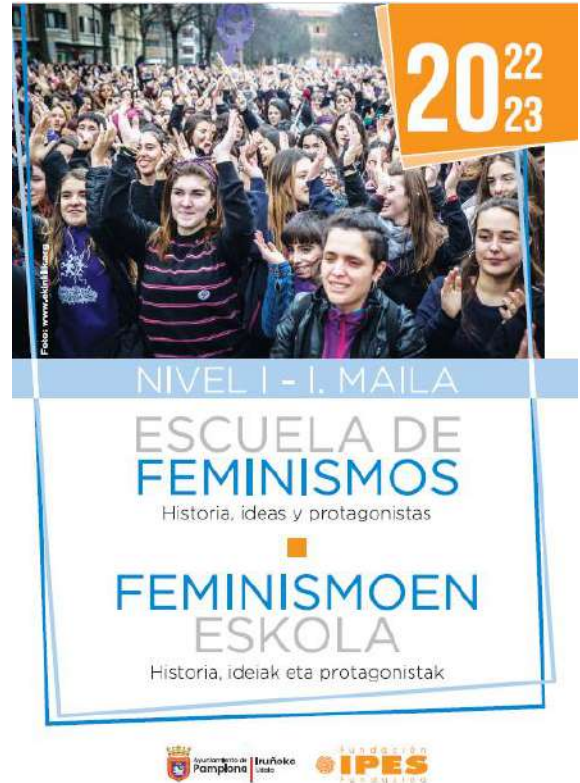
Gure saioan, garapenerako lankidetzaren eta ahuldutako taldeen lana aztertu genuen, begirada iraunkor eta intersektional batetik. Pertsona guztientzako giza eskubideak bermatuko dituen lankidetzak eraldatzaile eta kritikoaren beharra oinarri hartuta.

Feminismoen eskola

Ekainean "Ekofeminismoa. Mugimendu feminista eta ekologista" saioa eman genuen, IPESek Iruñeko Emakumeen Etxean antolatzen duen Feminismoen Eskolan, feminismoa mugimendu sozial eta teoria filosofiko eta politiko gisa ezagutarazteko.

Eskola hau, gaiari buruzko prestakuntza jaso nahi duten herritar guztiei zuzenduta dago. Honako gai hauei buruzko 5 bloke lantzen dira: generoaren-teoria; feminismoaren historia; generoa, desberdintasunak eta gizarte-aldaketa; subjektibotasunak eta generoa; eta generoa eta boterea. Bloke hauek, arlo horretan erreferente diren hainbat emakumek eta erakunde feministek dinamizatzen dituzte.

Gure saioan, gaur egungo sistema globalizatuko produkzio- eta ugalketa-lanen egituraketa aztertzen dugu, "bititza erdigunean jartzeko" eta horrela, ekofeminismoaren proposamena ulertzeko. Hegoalde Globaleko emakumeen zenbait borroka eta mugimendu ezagutarazi genituen, baita mugimendu beraren barruan dauden hainbat korronte ere.



Hazien liburutegia

Hazien Liburutegia programaren barruan, Mugariketik, Castejongo Liburutegiarekin lankidetzan, "Jaten duzunak eraikitzen edo suntsitzen du?" tailerra eman zuen maiatzean. Tailer horretan, gure egunerokotasunetik abiatuta, nekazaritza eta industria ereduak aztertuko dugu, ingurumenarekin, pertsonekin eta lurraldeekin modu kontzienteagoan eta bidezkoagoan kontsumitzeko moduan egin ditzakegun aldaketak identifikatzeko. Ibilbide honetan galdera hauek egiten ditugu: Zer dira elikagai kilometrikoak? Zenbat bidaiatzen dute, batez beste, kontsumitzen dituzun elikagaiak? Nondik datoz kontsumitzen dituzun elikagaiak? Zer ondorio ditu gure elikadura-ereduak?

Semana de la Verdura de Castejón

TALLER ADULTOS Y JOVENES

Lo que comes, ¿construye o destruye?

¿Comemos productos de temporada, locales y sabemos quién y cómo produce esos alimentos?

¿Y qué puedo hacer yo?

JUEVES, 4 MAYO 18.00 H BIBLIOTECA

Biblioteca de Semillas

Ayuntamiento de Castejón

Ayuntamiento de Castejón

PLATAFORMAK



"Iluntasunaren erdian bagaude ere, beti egongo da
justiziara eta askatasunera gidatuko gaituen argi
bat."

Clara Rojas (Kolonia)

Nafarroako GGKEen Koordinakundea

2023an, Nafarroako GGKEen Koordinakundeak bere sorreraren 25. urteurrena ospatu du. Mugarik Gabe Nafarroa fundazioan parte hartu zuen erakundeetako bat izan zen, lankidetzan, sareko lanean eta eragin sozial eta politikoa duten dinamikak sortzen dituzten beste gizarte-erakunde batzuekin batera lan egiten dugun erakundeen koordinazioaren eta topagune pluralaren alde eginez.

Hastapenetan parte hartu izanak eta GGKEen koordinakundeko batzarrean berriro egoteak ematen diguten ikuspegiari esker, 25 urte hauetan gertatu diren aldaketetako batzuk ebaluatu ahal izango ditugu.

Lehenik eta behin, erakundeek, talde politikoek eta komunikabideek GGKEko koordinakundeak garapenerako lankidetzaren sektorearen ordezkari eta solaskide

gisa egindako lana gehiago onartzen dutela ikus daiteke. Horri esker, etengabeko harremana dago lankidetzaz-politiken garapenean, eta, era berean, gai horiei buruzko iritzia eskatu ohi da; izan ere, komunikabideetara iristeko eta Hegoalde Globalaren arazoei eta ordezkariari ahotsa emateko irisgarritasun handiagoa lortuz.

Aitzitik, lankidetzaz-politiken garrantziari buruzko sentsibilitate eta akordio publiko handiagoak direla-eta, zaila da esku hartzeko eta finantzatzeko konpromiso handiagoak hartzea, ez dago konfrontaziorik, baina aldaketak oso arinak dira.

Bigarrenik, Lankidetzaz Erakundeei dagokienez, GGKEko ordezkari gisa lanerako espazioa duen zeregina aitortzen da, eta are garrantzitsuagoa da, halaber, esku hartzeko ereduetan aldaketa bat dagoela onartzen dela, eta diskurtsoan behintzat lankidetzaz indartzen jarraitzeko beharra txertatu dela, energia- eta elikadura-krisiak, gatazka belikoak eta giza eskubideen urraketa sistematikoak gainjartzen eta pilatzen dituen mundu honetan.

Giza eskubideak, bakea, ingurumenaren babesa, kalitate demokratikoa eta planetan bizi diren pertsona guztientzako aukeraberdintasuna bermatzea, lankidetzaz-politiketan integratzen diren elementuak dira, egiturazko aldaketak bilatzen dituztenak eta eredu asistentzialistagoak alde batera uzten dituztenak.

2022an, 2021-2024 Plan Estrategikoaren esparruan onartutako “Garapenerako lankidetzatik, mundu mailako bizikidetzarako lankidetzara” dokumentua, aldaketa etengabeak eta ziurgabetasun globalen une hauetan nabigatzeko iparrorratza bihurtzen da.

Orain, erronka eraginkor bihurtzea eta herritar arduratsu eta konprometituen alde lan egitea da.



NGGKEKaren Batzarra



NGGKEKaren 25. Urteurrena

REAS

Azken 20 urte hauetan etengabeko ahalegina egin da orekari eusteko eta aurrera egiteko, kolapsoaren ertzean gauden edo bide berriak irekitzen ari garen jakin gabe. Mugarri honen ospakizunak sarearen funtsezko jarduera batzuk nabarmendu ditu, gure bideari buruz hausnartzeko eta gure presentzia berresteko aukera bat izateaz gain.

Aldaketa esanguratsuak egin ditu, hala nola, kide egiteko moduak bateratzea, sarearen barruan lankidetzak eta ekitatea sustatzeko. Gainera, barne-hausnarketa sakona egin da, eta akordioak egin dira hazkundera eta egungo erronketara egokitzeko.

Azken urteko jardueraren artean, REASforestazioa nabarmendu dezakegu. Ekimen horrek, CO2aren konpentsazioan lagundu ez ezik, beste komunitate batzuekiko lankidetzak eta harremana ere sustatu zituen. Ekonomia Solidarioari buruzko jardunaldiak beste puntu garrantzitsu bat izan ziren, elikadura burujabetzari buruz hausnartzeko eta tokiko ikuspegitik alternatibak proposatzeko gune bat eskainiz.

Iaz eragin politikoko lana bultzatu zen, batez ere hauteskunde-urte batean. Sareak hainbat plataformatan parte hartu zuen ekonomia solidarioaren ereduak sustatzeko, eta konpromiso politikoen jarraipena egiteko tresnak sortzen lagundu zuen.

20 urteen ospakizuna aukera paregabea izan zen antzeko beste erakunde batzuekin elkartzeko eta lortutako lorpenak ospatzeko. Geltokin erakusketa artistiko batek Ekonomia Solidarioaren printzipioak zabaltzen ere lagundu zuen. Era berean, REASeko kide garen erakundeok, urtero bezala, Gizarte Auditoretza egiten dugu, ekonomia egiteko beste modu bat posible dela islatuz.



REASen 20. urteurrenaren ospakizuna Geltokin

Gerrarik Ez Plataforma

Azken urte honetan badirudi okupazioak eta gerrak ugaritu egin direla gure inguruan.

Ez da albiste ona entzutea Ukrainak bi urtez izan duen okupazioari buruz, Palestinako genozidioari buruz, eta Sudaneko sarraskiei buruz. Baina esan eta salatu behar badugu gerra horiek ez direla ezerezetik sortzen, eta AEBek, Europak eta Errusiak zeregin aktiboa izaten ari direla armak bidaltzearekin, bai giza eskubideen urraketak justifikatzen dituztelako, edota, besterik gabe, ikusezin bihurtzen dituztelako nazioarteko erakundeen aurrean presiorik ez egiteko. Giza Eskubideak urratzen ari dira, besteak beste, bakean bizitzeko eskubidea (askotan Kolonbiako jardunaldien izenburu izan duguna).

Gerrarik ez plataformatik Estatuko aurrekontuen gaia landu dugu aurrean, eta datuak ezkutatu egiten zaizkigula salatu dugu, gastu militarra bideratutako dirua gastu militarizat hartzen ez diren partidetan ezkutatuz.

Gaia landu nahi izan zuten alderdi politikoak sentsibilizatzen saiatu ginen, eta aurrekontuei eta Palestinari buruzko artikuluak idatzi ziren, hainbat egunkaritan argitaratu zirenak. Gerren aurkako mozioa ere aurkeztu genuen, eta Nafarroako Parlamentuak hainbat puntu onartu zituen.

Eta Ukrainan eta beste gerra batzuetan sufritzen duten pertsonen ez ahazteko, otsailaren 24rako kandlekin elkarretaratze bat deitu genuen. Honekin, esan nahi dugu, jendea horren aurka mobilizatzen dela eta beste herrialde batzuetako jendeaz arduratzen dela; elkartasuna eta enpatia bizirik diraute, nahiz eta gutako bakoitzean bizitzea gustatuko litzaigukeen.

Antolakuntzatik eta sareen sorreratik oihu egin nahi dugu, Gerrarik ez!!!! Okupaziorik ez!!!!



Gerren aurkako elkarretaratzea Iruñean

2023ko KONTUAK

DIRU SARRERAK	2023	%
BAZKIDEEN EKARPENA	16.600,00 €	3,02 %
DOHAINTZAK	2.080,00 €	0,38 %
HEGOALDEKO PROYektu DIRU LAGUNTZAK		
PUBL.	462.827,32 €	84,20 %
SENTSIBILIZAZIOA DIRU LAGUNTZAL PUBL	66.508,66 €	12,10 %
BESTELAKO DIRU SARRERAK	1.645,00 €	0,30 %
DIRU SARRERAK OSOTARA	549.660,98 €	100,00 %
GASTUAK	2023	%
GASTUAK LANGILEAK	-102.769,42	18,44 %
GASTUAK KONTRAPARTEAK ETA		
PARTZUERGOAK	-420.519,53	75,44 %
GASTUAK JARDUERA ARRUNTA-SENTSI.	-26.999,59 €	4,84 %
GASTUAK SAREAK ETA PLATAFORMAK	-1.726,00 €	0,31 %
GASTUAK HORNIDURAK ETA ZERBITSUAK	-5.424,70 €	0,97 %
AMORTIZAZIOA	0,00 €	0,00 %
GASTUAK OSOTARA	-557.439,24 €	100,00 %
EMAITZA	-7.778,26 €	



www.mugarikgabenaafarroa.org

info@mugarikgabenaafarroa.org

948 107 337 / 633 506 055

t.me/mugarikgabenaafarroa



 Mugarik Gabe
Nafarroa